

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

je

Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară nr.1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 “Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: **“Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”**Beneficiar: **Academia Română**

Numărul de identificare al contractului: POSDRU/159/1.5/S/136077

SESIUNEA ȘTIINȚIFICĂ „CULTURA ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ”

Vineri 22 mai 2015

Dezvoltare durabilă?

Pe o ilustrată trimisă de la Berlin lui Gherea, inclusă în ediția Zarifopol-Cioculescu, Caragiale reține, fără comentarii, un distih folcloric:

"Apa spală toate cele

Fără numai vorbe rele".

Versurile acestea, de fapt, surprind o obsesie, care nu este a cuiva anume, ci a omului, în sens antropologic. Apa deschide și închide, sub forma potopului, marile cicluri cosmice; deschide și închide, sub forma botezului și a scaldei, traseul nostru existențial. Apa este elementul simbolic în riturile de lustrație care, la rândul lor, sunt legate de o altă obsesie, a murdăriei, și de o aspirație - spre puritate.

Această valoare simbolică a apei nu e întâmplătoare, este cel mai puternic solvent natural - dizolvă, de exemplu, chiar și piatra, calcarul. Nu poate, însă, dizolva plasticul. Consecințele vă sunt cunoscute - munți de peturi și pungii de plastic compun un spectacol dezolant și nociv pe care, uneori, îl surprind emisiunile de știri. Paradoxal, spectacolul acesta este un efect al dezvoltării. Încerc, de fapt, amintind efectele nedorite ale tehnologiei, asociate insuficiențelor de educație, să aduc în discuție problema, marea problemă a epocii noastre, pe care o reprezintă gunoiul și murdăria. Sunt efecte nedorite ale civilizației, care sufocă și ucid. Nu am în vedere, însă, doar gunoiul și murdăria din ordinea practică a vieții, ci și gunoiul și murdăria din ordinea morală, care nu sunt mai puțin nocive.

Cum competențele mele sunt limitate la literatură, beletristică și științifică, orală și scrisă, îmi voi restrânge observațiile la acest teritoriu. Spre deosebire de formele orale de creație care, sub

Solicită rambursare PSE
POSDRU/159/1.5/S/136077
Expert în proiectare tehnică
Semnatura

aspect fizic, nu maculează lumea, fiind forme evanescente, literatura propriu zisă, pe care scrierea o face persistentă, are efecte și în ordinea practică a vieții - despăduriri, o temă acută a momentului, dar veche de peste un secol și jumătate, consum de energie și, mai ales, gunoaie, e drept, reciclabile și, între anumite limite, oferind posibilități de depășire prin cartea în format electronic. Efectele nedorite ale literaturii sunt nu numai cele legate de suportul care o ajută să circule și să dureze, ci și de propria substanță, de multe ori fără legătură cu teritoriul artistic sau științific în care caută să pătrundă. Un volum prea mare de tipărituri, fără legătură cu arta sau știința, a pătruns pe piață în ultimii ani ca urmare a relaxării normelor editoriale și a ineficienței filtrelor. În fond, simple inexistențe marcate, autorii acestei maculaturi, uneori veleitari îndârjiți, nu sunt altceva decât producători de gunoaie. Sunt, de fapt, chiar consecința nedorită a dezvoltării, tehnologice și instituționale.

Apariția unui mare număr de edituri cu personal improvizat ilustrează o formă de dezvoltare extensivă în dauna dezvoltării intensive. Multe tipărituri, pe care copertile le fac indistincte în raport cu adevărata carte, năpădesc și năclăiesc teritoriul literaturii, efectul fiind promiscuitatea. De o mai mare gravitate, însă, este situația producătorilor de murdărie - în ordinea morală a vieții. O serie de exemple, care tind să se multiplice pe diverse paliere, ilustrează statutul creației ca fraudă aducătoare de foloase necuvenite pentru așa zii autori, unii dintre ei pretendenți chiar la postul de ministru al Educației. Faptele, în aceste cazuri, sunt de o mai mare gravitate atunci când în spatele numelui de pe copertă este de suspectat existența altor nume cu aura mai strălucitoare sau mai palidă a unor profesioniști ai creației sau ai cercetării.

Promiscuitatea, în aceste cazuri, atinge cote de nedorit și acuză complicități ce ilustrează un invers al dezvoltării. Sunt forme de maculare și de alterare a valorilor și a ordinii morale, sunt precedente grave care vor fi imitate dacă rămân fără efect juridic. Nu suntem într-un tipar etnologic, ci într-unul antropologic. Acuzațiile aduse primului ministru de la noi, și altor oficiali cu imagine publică, au fost aduse și președintelui Bundestagului sau președintelui Chinei, ca să dau numai exemplele mai suculente dintr-o mai lungă listă a rușinii. Nu sunt exemple de dezvoltare și nici, cu atât mai puțin, de dezvoltare durabilă. Dimpotrivă. Nici o cultură nu poate fi susținută cu diplome de licență false, cu doctorate false, cu cercetări false, cu acte de creație false. Toate ilustrează forme ale înșelăciunii tarifate. Atunci când sunt înregistrate asemenea situații, care acuză complăcități în interiorul sistemului și al instituțiilor, inclusiv la nivelul filtrelor, sunt necesare măsuri severe care să nu permită durabilitatea înșelăciunii, să des-curajeze atât creația prin rapt cât și cercetarea prin efracție. Nu este deloc suficient un rit de lustrare. Apa, care spală toate cele și dizolvă piatra, nu poate dizolva plasticul și nu poate spăla felul acesta de murdărie.

Prof. univ. dr. Silviu Angelescu

